

Identifisering – et mangesidig arbeid

Identifisering av døde personer etter ulykker er et mangfoldig og krevende arbeid. Per Angel, politioverbetjent fra Kripos og Sigrid Ingeborg Kvaal, førsteamanuensis ved UiO ga et innblikk i dette på NTFs landsmøte.

I Norge tar politiet seg av likfunn og er ansvarlig for identifisering. ID-gruppen ved Kripos består av en formann med to stedfortredere, tre kriminalteknikere i Tromsø, Bergen og Trondheim, fem patologer og fem rettsodontologer.

I Norge er det 80–150 enkeltsaker per år med likfunn som krever identifisering. Listen over oppdrag for ID-gruppen viser at det i gjennomsnitt hvert tredje år forekommer en katastrofe med ofre som berører Norge. Prinsippene for identifisering bygger på å registrere spor og funn på åstedet og på kroppen (post mortem – PM) som sammenholdes med savnetmeldinger, som opprettes hvis en person ikke er kommet til rette innen tre måneder. Da vil man innhente spesifikk informasjon om personen (ante mortem – PM), for eksempel tannjournal.

Utenlandsoppdrag øker

Det er en tendens til flere oppdrag i utlandet. Et eksempel er identifisering av ofrene etter terrorangrepet på gassanlegget i In Amenas i Algerie januar 2013 der fem Statoil-ansatte ble drept. På stedet var det identifikasjonsekspert fra Japan,

Storbritannia, Filipinene, Malaysia og Norge. USA hadde allerede hentet ut sine ofre. I Algerie er det et annet rettsystem og kulturelle forhold enn det man er vant med. Arbeidsforholdene var først kummerlige, men etter hvert

Politioverbetjent Per Angel fra ID-gruppen i Kripos og Sigrid Ingeborg Kvaal, førsteamanuensis ved UiO, snakket om identifiseringsarbeid, spesielt på bakgrunn av erfaringer etter 22. juli 2011.

fikk gruppen faglig respekt og arbeids-situasjonen bedret seg mye og det utviklet seg et godt multinasjonalt samarbeid.

Likundersøkelse er ikke identifisering

I pressen sies det gjerne at et offer er sendt til obduksjon for identifisering. Dette er feil terminologi. Likundersøkelsen er et ledd i identifikasjonsarbeidet, som innbefatter å sammenholde både AM-opplysninger og PM-data som fremkommer

ved åsteds- og likundersøkelse. Identifiseringen gjøres av en samlet ID-gruppe basert på ulike elementer, slik som DNA, fingeravtrykk, medisinske og odontologiske funn og kriminaltek-niske data. DNA er nyttig, men de andre metodene er like viktige som tidligere. Hvert av medlemmene har vetorett når det gjelder å fastslå endelig identitet.

22. juli 2011

Denne skjebnedagen var Per Angels på vei hjem, sannsynligvis i samme bilkøen som gjerningsmannen på vei til

Utøya, da han hørte den tordenaktige lyden av bomben i regjeringskvartalet og han dro tilbake til Kriposkontorene. Som kjent ble oppmerksomheten snart flyttet til skytingen på Utøya.

ID-gruppen ble samlet dagen etter. Åstedsarbeidet, både i regjeringskvartalet og på Utøya, startet med å registrere ofrene, sikre spor og pakke de drepte. Spesielt på Utøya ble det tatt mengder av bilder også med tanke på pårørende.

Sivilforsvaret og brannvesenet gjorde en stor innsats ved å bringe de drepte fra øya. Etterhvert ble de drepte ført til området ved Rikshospitalet der alle egnede undersøkelseslokaler ble tatt i bruk. Det var etablert et pårørendesenter på Sundvollen som var en god kilde til AM-data og også blodprøver for DNA-analyse, men det var etisk krevende i det emosjonelle kaoset som rådet.

Odontologisk identifisering

Gjennomsnittsalderen på ofrene fra Utøya var cirka 18 år. Det betyr at det var en stor andel kariesfrie, men Sigrid

Kvaal var likevel overrasket over at relativt mange hadde fyllinger, rotfyllinger, manglende tenner, og at ganske mange hadde retainere. Fra regjeringskvartalet var det noen med implantater. I alt ble det bedømt «sikker» identitet på odontologisk grunnlag hos 31 ofre, mens 17 ble klassifisert som «sannsynlig». Alle som ble klassifisert som «mulig» identitet var kariesfrie. Rettsodontologene har egne utstyrsett som brukes for undersøkelse. Det inneholder blant annet et håndholdt, digitalt røntgenapparat, som er svært nyttig. Det var ikke enkelt å skaffe gode AM-tannopplysninger fra tannklinikker: Det var ferie på mange klinikker. Analoge røntgenbilder som ble skannet var ofte av dårlig kvalitet, og det manglet kunnskap om å hente ut digitale røntgenbilder. I den kritiske rapporten om politiets innsats etter 22. juli fikk ID-gruppen bestått karakter. Det utdannes nå politifolk med spesialkompetanse på å hente inn AM-opplysninger.

*Tekst og foto:
Nils Roar Gjerdet*